

D E O D U C E,
MEDITATIO S. EPISTOLÆ

FERIÆ IV.

PENTECOSTES,

Additis S. Patrum dictis Quæstio-
numq; aliquot decisione, ad uberio-
rem textus cum opus
est explicationem, & Heterodoxorum refutationem,

Q U A M

In Regia Aboënsi Academia,

P R E S I D E,

ÆSCHILLO PETRÆO, S. S.
Theolog, Doctore & Episcopo Aboënsi,

*Examini subicit, in Auditorio Majori, horis solitis
Ad diem Octob. Anni 1654.*

HENRICUS P. Hæselroet ALANUS.

Lyra in hunc locum.

*Non solius Petri: licet pro honore ejus ceteri taceantur: non tamen
facta eorum tacentur.*

Idem in hunc locum.

*Quia Christus non legitur curasse per umbram, sicut Petrus: Imò vide-
tur impletum fuisse, quod dixit, Ioh. 14. Qui credit in me, opera
que ego facio & ipse faciet & majora horum faciet.*

A B O Æ,

Excusa Typ, Acad. apud Viduam Petri Wald; 1654.

Reverentiâ, præclarâ virtute & Orthodoxæ religionis zelo, præstan-
tissimis, Doctissimis atq; humanissimis Viris,

DN. BOETIO MURENIO, Præposito &
Pastori in Salwiß accuratissimo, Promotori & Evergetæ,
quovis pietatis ac reverentiæ ardore indefinenter suspiciendo.

DN. ANDRÆ NICOLAI MANSNERO,
Pastori in Rumblinge laudatissimo, promotori & Nutritio suo
singulari obsequij ac honoris titulo summè devenerando.

DN. CAROLO PETRI ALANDRO,
Pastori in Sinsfröm vigilantissimo, Fautori ac benefactori, nul-
lo non honoris ac amoris genere jugiter prosequendo.

DN. LAURENTIO JACOBI Lilliewaan/
Ecclesiæ Dei quæ in Nagu colligitur, præconi ac Symmistæ
impigerrimo, itidem benefactori honorando.

Juxta ac

Eruditione præclarâ, humanitate & pietate, morumq; confor-
mitate Politissimis ac Doctissimis, in florentissima Academia quæ Aboæ
ad Auram est, Theologiæ ac Philosophiæ Studiosis laudatissimis,

DN. JOHANNI JACOBI Lilliewaan/ fau-
tori & Pyladi suo ævitè colendo.

DN. ERICO MICHAELIS BORÆO,
Fratri, Sympatriotæ & convictori suo amando.

Hoc Sacro Sanctum Theosophicum progymnasma in debite
observantiæ & grati animi pignus reverenter &
per officiosè nuncupat

Respondens.

MEDITATIO S. EPISTOLÆ

F E R I Æ I V.
P E N T E C O S T E S.

In Sanctæ & summæ Laudandæ Trinitatis, Patris, filii
& Spiritus Sancti nomine,

ET effundam super domum David, & super habitatores Jerusalem Spiritum gratiæ & precum, & adspicient ad me, quem confixerunt: & plangent cum planctu, quasi super unigenitum, & dolebunt super eum, ut doleri solet in morte primogeniti, Zach:

12. v. 10. Super domum David & super cives Jerusalem effundam Spiritum gratiæ & precum. In hoc capite duodecimo Propheta varias adversitates pijs sustinendas prædicit, quod Jerusalem obsidenda sit ab hostibus, ita tamen ut non prævaleant adversus eam hostes, prædicit etiam felicitatem domus David, maximè autem futura hæc felicitas, quod DEus velit effundere Spiritum suum S. super Jerusolymitanos, ideoq; dicit Propheta, Super domum David & super cives Jerusalem effundam Spiritum gratiæ precum. Explicat Deus ipse cui populo hic honor cedat, ut Spiritus sanctus mittatur visibiliter super homines. Hic honor contigit domui David in verâ Ecclesiâ, quæ tunc Jerusolymis erat, licet non omnia ejus membra ita essent, qualia esse deberent. Deindè innuit super quos effunderetur Spiritus visibiliter, dicit enim: super cives Jerusalem effundam Spiritum gratiæ & precum. Apostoli erant qui-

dem Judæi non tamen cives Jerusalem, ut alij cives semper illic habitantes, erant tamen jam quasi cives, quibus manendum hic erat, donec acciperent promissum Patris vtz, Spiritum sanctum visibili modo. Describitur Spiritus S. quod sit Spiritus gratiæ & precum. Vocatur Spiritus gratiæ, quòd confert gratiarum actionem promptam ad serviendum Deo purâ mente, & expediendum ea quæ officium nostrum exigit. Est Spiritus precum, docens nos orare animo confidenti & non desperanti, ut plena fiducia Deum oremus, id quod etiam Christus docet, nos debere plena fiducia orare, in verbis: Pater noster qui es in cœlis. Hujus Spiritus S. gratiæ & precum festum etiam hodiè celebramus, canamus itaq; consueto more in laudem Spiritus Sancti: Veni Sancte Spiritus?

O Remus igitur Deum, ut hodiernum festum ita celebrare Epistolamq; ita meditari queamus, ut cedat in nominis Divini gloriam, nobis in augmentum & incrementum doctrinae, & bonorum operum, in spem & fiduciam & tandem in aeternam beatitudinem. Dicamus igitur, Pater noster &c.

TEXTUS Actor. 5.

PER manus autem Apostolorum edebantur signa, ac prodigia multa in populo. Et erant unanimiter omnes in porticu Salomonis, Caterorum a, nemo audebat se conjungere illis, sed magnificabat eos populus. Magis a, accrescebat credentium Domino multitudo virorū simul ac mulierū ita, ut in plateas exportarent infirmos & ponerent in lectulis ac grabatis ut venientis Petri vel umbra obumbraret aliquem illorum.

Conveniebat autem & multitudo vicinarum civitatum Hierosolymam, afferens agros ac vexatos à Spiritibus immundis, qui sanabant omnes.

Refert S. Lucas horribilem historiam de repentina morte duorum hominum, Ananiæ & Zaphiræ, mariti & uxoris. Et maritus & uxor occisi à Domino subito propter mendacium prolatum coram Apostolo, cum narrare deberent quanti vendidissent agrum suum & quantum vellent in commune contribuere, ut mos tunc erat, cum omnium, qui cum Jerosolymis erant, bona communia haberentur ad certum aliquod tempus, propter causas sine dubio graviore, quibus cessantibus etiam hæc communio bonorum exspiravit. Miraculose verò extinctus est Ananias primum cum increparetur à Petro propter dolum. Hoc etiam contigit uxori ejus, nam illa adveniens & ignorans quid factum esset, pretium agri occultat, ut maritus non dicens ejus quantitatem. Hæc etiam ad comminationem Petri moritur. Hinc magnus timor invasit omnes in Ecclesia, & omnes eos qui audiverunt hoc. Pergit S. Lucas referre in genere quod multa miracula edita per manus Apostolorum in populo, & quomodo fuerint congregati in porticu Salomonis. Et quod reliqui non ausi sint appropinquare eis, & quod populus magnificerit eos, & quod eò magis auctus est numerus fidelium virorum & foeminarum. Quod extulerint suos ægrotos in platea positos in lectulis & feretris, ut Petri umbram haberent prætereuntis; Congregata etiam magna multitudo ex civitatibus proximis, vehentibus secum ægrotos & obsestos, qui omnes sanati. Admone-mur tertij Præcepti, in quo præcipitur etiam honor er-

ga ministros verbi. Confirmatur articulus fidei de Christi potentia & divinitate, nam in ejus nomine ægroti & obsessi à plagis suis liberantur, Excitamus ad orandum: Libera nos à malo.

P A R T E S:

I. De Apostolorum operibus & hospitio sive loco ubi concionabantur & miracula edebant,

II. De illorum auctoritate & honore apud populum.

Atq; hæc sunt istæ Partes, quas hâc vice breviter & simpliciter tractare constituimus: Omnipotens & æternus Deus, Pater noster cælestis dilectissimus, nobis omnibus benedicat, cunctaq; utiliter & fructuose cedere faciat.

P R I M A P A R S.

In qua meditamur:

I. Quibus adscribantur signa

& miracula. Hoc indicat S. Lucas dicens: per manus Apostolorum fiebant signa & miracula in populo multa. Insuper S. Lucas & proximè ante hâc historiam refert, quòd duo homines exanimati & mortui, qui Petro imponere studuerunt vtz. Ananias & Zaphira uxor ejus, quando mentiuntur se minùs accepisse quàm acciperunt pro suo vendito agro, nunc eorum factum directum erat in fraudem aliorum Sacræ hujus societatis, honorumq; communitatis, qui omnia quæ habuerunt facile in commune contulere totum pretium agrorum & aliorum quæ vendiderunt, talem fraudem S. Petrus & reliqui Apostoli ferre & tolerare non poterant; miraculum verò fuit, quod Petrus hoc mox sciverit, quòd
non.

non totum sed modo partem pretij agri expresserint; miraculum etiam hoc erat, quod solum verbo uterq; & maritus & uxor interempti sunt. Dixit S. Petrus Anania: Anania quare implevit Sathanas cor tuum, ut mentireris Spiritui S. & absconderes aliquid de pretio agri, nonne tibi licuit retinere agrum, vel si vendidisses, nonne licuisset tibi quid velles facere. Quod tu hoc fecisti, non mentitus es solum hominibus, sed & ipsi Deo. Audivit Ananias verba hæc cadens exspiravit, & fuit timor magnus super omnes audientes illum sermonem, & factus timor magnus super omnes audientes talia. Et viri juvenes astantes assumpserunt & sepelierunt eum. Post tres horas venit etiam uxor ejus sciens quidem maritum occultasse aliquid de pretio, non tamen sciens quid factum de marito, interrogatur à Petro: an hoc pretio venditus ager, vel quanti venditus, illa dicit tantum venditum & non pluris vel minoris. Petrus itaq; dixit ei: Quare convenistis tu & maritus tuus, ut tentaretis Spiritum Dei? Ecce pedes sepelientium maritum tuum ante januam sunt, & te efferent, & statim cecidit coram pedibus ejus, & exspiravit, juvenes illi qui maritum ejus sepelierunt, etiam illam apud maritum suum humarunt. Hoc factum ait S. Lucas per manus Apostolorum; adscribitur hoc miraculum & alia multa signa & miracula, quæ edebantur manibus Apostolorum, non quod illi sua virtute hæc fecerint & suis manibus, sed divina virtute hæc facta sunt, interim Apostolis tanquam per organa Dei, ita explicat S. Petrus rationem editorum ab Apostolis miraculorum. Act: 3. Cum claudum ex utero matris suæ sanasset Petrus & Johannes. Petrus dixit claudo isti: Aurum & argentum non habeo, quod verò habeo, do tibi, in nomine Domini Jesu Christi Nazarenī

areni, surge & ambula, & Petrus porrexit ei manum, & statim confirmata sunt crura ejus & tibiæ, ambulavit laudans DEUM. Cum autem populus admiraretur valdè hoc factum & Apostolis adscriberent, dixit S. Petrus: Nolite viri Israëlità mirari & nos aspicere, quasi authores hujus miraculi, sed Christus dedit ei sanitatem, videatur ꝑ. 13. 14. 15. 16. Idem testatur S. Petrus Act: 4. à ꝑ. 6. ad 12. *Et cum statuissent eos in medio, interrogabant: Qua virtute, aut quo nomine fecistis hoc vos: Tunc Petrus repletus Spiritu Sancto, dixit ad eos: Principes populi & Seniores Israël, si nos hodiè examinantur de eo, quod bene fecerimus homini infirmo, qua ratione iste saluus factus sit: notum sit omnibus vobis, & toti plebi Israël, quod per nomen JESU Christi Nazareni: quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit à mortuis, per hunc iste adstat coram omnibus vobis sanus. Hic est lapis ille, qui rejectus est à vobis adificantibus, qui factus est caput anguli: Nec est in alio quoquam salus. Nec enim aliud nomen est sub cælo datum inter homines, in quo oporteat nos salvos fieri.*

L. C. Quod attinet historiam miraculi interempti verbo Ananiæ & Zaphiræ propter suum mendacium, hinc discimus quàm ingratum sit Deo mendacium in rebus serijs, & cum exigitur confessio in Christi gloriam sicuti hinc exigebatur cōfessio veritatis ab Anania & Zaphira, sed uterq; consensit in hoc falsum testimonium ferendum &

tentan-

tentandum Spiritum DEI, quare etiam repente
cecidērunt extincti. Cavendum itaq; menda-
cium cum urgetur & inquiritur veritas, utinam
itaq; observare quæamus Syracidis regulam,
Cap. 4. v. 28. 29. 30. 31. 32. Oremus cum Salomo-
ne, Prov. 30. v. 7. 8. 9. Exod. 23. Jubemur fu-
gere mendacium, Psal. 5. Perdes omnes qui lo-
quuntur mendacium, Prov. 19. v. 5. 9. Orandus
Deus ut regat nos suo sancto Spiritu, ut conse-
quamur & servemus amorem veritatis, deteste-
mur & vitemus mendacium, Socer Moſis, Je-
tro, cum judices inquirendi sunt & constituen-
di, ut adhibeantur ad hoc officium veritatis a-
mantes Exod. 18. Moſes docet nos veritatem mini-
mè quærendam esse à mortuis, Deut. 13. Orandum
ut veritas apud nos locum habeat, Psal. 85. v. 9.
10. 11. 12. 13. 14.

L. C. 2. Patet ex hac eadem historia & oratio-
ne S. Petri, quod Spiritus S. sit verus Deus, nam
Petrus accusat Ananiam quòd mentitus sit coram
Spiritu S. & mox dicit Ananiam, mentitum
Deo, non mentitus es, inquit, hominibus sed Deo;
ideò palam est, Petrum tribuere Spiritui S. no-
men Dei. Ergò Spiritus S. non est creatum quid
sed increatum & æternum. Hic Spiritus est qui
à Moſe dicitur incubuisse aquis. Genes. 1. Non
B erat

erat ventus aliquis, quia ventus adhuc non erat creatus, ut Lutherus rectè interpretatur hujus Spiritus naturam, Rectè itaq; credimus in spiritum S. rectè illum invocamus ut etiam facimus, præsertim hoc festo Pentecostes: Veni Sancte Spiritus, & alias canitur ad suggestum tertius Psal-mus, ubi dirigitur oratio nostra ad Spiritum S.

L. C. 3. Consensus mariti & uxoris in dolo & fraude idem mortis repentinæ videlicet genus attulit, Videamus ne assensum nostrum præbeamus in malis, sed quicundq; velit, qui nos secum facere cupit in mendacio propagando, non acquiescamus ei, ut Syrach. cap. 15. v. 26. 27. docet. Sine dubio Ananias & Saphira multoties homines deceperunt suo mendacio, quod etiam videtur S. Petrus innuere dicens: non mentitus es jam hominibus sicuti sæpe ante, sed jam Deo es mentitus. Et ideò quod sæpè sint mentiti Ananias & Saphira, ideò jam propter cumulatam in se iram Divinam, subito extinguntur; non itaq; differenda est pænitentia, non peccata peccatis accumulanda sed pœnitentia agenda. Ita nos monet Syrah. cap. 5. v. 2. ad v. 15.

L. C. 4. Quod ad gloriam DEI, pios usus, Ecclesiæ commodum donatum est, ne cupiamus illud abalienare vel diminuerè. Fecit hoc ananias & Saphira & neutri benè cessit: sit procul à nobis injusta habendi cupido, non pœniteat sed det ad gloriam DEI, DEUS dives est retributor. Liberum est dare, vovere antequam dones vel voveas, at vero postquam aperuisti os tuum, non licet retractare & revocare sententiam, multò minus ab alienanda bona, quæ alii sine nostris sumptibus contulerunt & donarunt, quod qui faciunt, in Christi tunicam sortem mittere dicuntur à Sanctis patribus, & mutare antiquos terminos, quod prohibetur, Deut. 9. v. 14. Deut. 27. v. 17.

II. Signorum tam variorum

& multorum causam per Apostolos editorum. Hæc indicatur Marci 16. ubi refert S. Marcus Apostolos post ascensionem Christi, ut jussi erant, exiisse & concionatos ubique, & Dominum cooperatum eis & confirmasse verbum quod prædicabunt de Christo, potissimum quod is esset verus Messias, & quod solum in ejus nomine esset salus & vita æterna. Hanc itaq; doctrinam ut homines reciperent ac amplecterentur ac crederent, DEUS etiam talia miracula voluit fieri per Apostolorum manus, jam vero cum doctrina est confirmata & radices egit etiam in animis hominum, & adhuc concionandum de miraculis tunc factis, ad hujus doctrinæ confirmationem animi roborati sunt, quid opus est miraculis, imò quid opus fingere miracula & populo insano illa dare falsis miraculis, ut mos est in papatu.

L. C. Non expectanda miracula neq; desideranda sunt nostro tempore, adhæreamus verbo Dei miraculis maximis confirmato. Reprehenditur à Christo Regius ille, Joh: 4. quod noluerit credere, nisi vidisset signa & prodigia, & alios quoq; ob idem arguit. Et Thomas dicit: Beati qui credunt licet non videant externa signa. Fides, inquit Apostolus, est ex auditu, non verò ex miraculorum contemplatione, manserunt multi increduli inter Judæos, quamvis miracula magna & multa vidissent. Erat beatitudo aliqua videre Christum & ejus miracula, audire ipsum concionantem, verum non in hoc solum salus erat; Beati, inquit Christus, qui audiunt verbum Dei & custodiunt illud. Luc. 11.

SECUNDA PARS.

In Prima Parte habuimus historiam aliquam miraculosam operâ Apostolorum factam. In hac altera, hominum cogitationes & reverentiam, erga eosdem.

In quâ meditamur:

I. Metum appropinquandi Apostolis in populo, propter miracula quæ videbant ab illis fieri, & præsertim quod vidissent Ananiam & Saphiram extinctos non dum scientes, ejus rei causam didicerunt etiam ex V. T. malè cessisse illis, qui nimis audacter appropinquassent rebus Sacris ad tabernaculum pertinentibus, præsertim verò arcæ fœderis, 2. Sam. 6. v. 1. seq. ad 9.

L. C. Quamvis in N. T. non prohibitum sit Sacris rebus appropinquare, videre & tangere non testas, tamen in genere hoc sciendum reverenter cum his agendum, cum sancto sanctus erit, ut dicit David Psal: 18 v. 21. ad 30. Reverentèr idcirco auditores cum suis doctoribus agant, ne sint audaculi, ne illos ad iram concitent vel illudant, sicuti pueri isti Elisæum sublannarunt propter calvitiam, & ab ursis dilaniati quadraginta pueri.

II. Dilectionem erga Apostolos in populo. Populus, inquit S. Lucas, dilexit eos. Quia verbum Dei dilexerunt, cujus erant Apostoli præcones, utiq; etiam ipsos amaverunt. Qui
Chri.

Christi servos diligunt, utiq; ejus sermonem amant & Christum amant, & à Christo redamantur.

L. C. Admonitio est Apostolica, ut auditores diligant suos Doctores, communicent cum eis omnia bona Ebr. 4. 1. Cor. 9. 1. Tim. 5. ita etiam hic auditores Apostolorum diligunt & magnificiunt eos. Qui vero contemnunt ipsos, malè excipiunt, recedunt, videant pœnam suam destinatam. Luc. 14. & Matth. 22. Syrach. hortatur nos ad honorandos Sacerdotes Domini. Syrac. cap. 7. v. 29 utque ad finem Capitis.

III. Ægrotorum & obfessorum ad Apottolos adductorum multitudinem & mirabilem curationem. Ægroti, inquit S. Lucas, deferebantur in plateas ex domibus positi in lectulis & feretris & sanabantur umbrâ prætereuntis Petri. Tale quid de Christo non legitur. Mulier quidem laborans profluvio sanguinis sanatur tactu simbriæ vestimenti Christi, at Petri etiam umbra sine contactu ægroti sanatum, & ita impletum quod Christus prædixit, quod discipuli Christi essent facturi majora miracula, quam Christus ipse, id quod non cessit in Christi ignominiam sed gloriam, noluit enim Christus propter quasdam causas talia facere sed reservare manibus Apostolorum ut in majori essent apud populum æstimatione.

L. C. Omnibus mundi temporibus & omnibus in civitatibus, magna est hominum ægrotantium & male habentium copia & multitudo. Sunt autem hæc omnia nobis signa & indicia, quod simus peccatores & quantopere Deus irascitur peccatis. Mors intravit per

peccatum, mortis prodromi sunt morbi. Non itaq;
miremur nos affligi morbis & quidem variis, & tente-
mur interim varijs, modis peccavimus & tardi fuimus
ad veram pœnitentiam; non desperemus autem in mor-
bis propter peccata nostra, dicamus: Domine Jesu si
vis potes me sanare, licet autem ita confestim non sem-
per sanamur, tamen sanitas à Deo est, & ab illo petenda,
quod fit cum dicimus: panem quotidianum da nobis
hodie; curemus verò ante omnia redire in gratiam cum
DEO, & sanamur ita ratione animæ & sanitas corporis
subsequitur, sit ea nobis utilis. Semper enim oran-
dum fiat voluntas Domini, quæ conjuncta est cum no-
stro commodo.

Clementissime Deus pater celestis, qui per an-
gelos magna & multa miracula edidisti, ad per-
suadendum hominibus veritatem Evangelij filij tui,
quod per eum habemus æternam salutem & in nullo
alio. Da nobis gratiam, ut verbis tuis etiam sine
miraculis credere valeamus & salvari, per Domi-
num nostrum Jesum Christum, qui tecum vivit &
regnat cum Spiritu Sancto, DEUS in secula benedi-
ctus, Amen.

Benedictio & gloria, & sapientia & gratia-
rum actio & honor & potestas, & vires DEO
nostro in secula seculorum: Amen Apoc. 7,
v. 12.

QUÆ-

QUÆSTIONES:

I.

Quæ fuit hæc porticus Salomonis ? Resp.

Fuit autem hæc porticus pars templi Hierosolymitani elegans & spatiosa, ædificata ad illius similitudinem, quam olim Salomon fecerat: unde porticus Salomonis dicta est: Cum tamen Salomonis templum in captivitate Babylonica prorsus fuerit destructum & vastatum. Convenerunt autem in illa porticu Christiani, ut ibi Apostolos docentes audirent & unanimiter DEUM invocarent & celebrarent.

II.

AN qui hic curabantur, aliquam spem sanitatis in umbra Petri posuerint ? Resp.
Non.